

Pestprotocol

St. Jozefbasisschool

Maart 2007

Inleiding

Het team van de St. Jozefbasisschool vindt het van wezenlijk belang dat ieder kind zich gelukkig en sociaal geaccepteerd voelt. In de groepen en buiten op de speelplaats moeten de kinderen in een veilige sfeer samen kunnen leren, spelen met elkaar en zich op een positieve wijze kunnen ontwikkelen.

Om dit te kunnen realiseren hebben we een aantal afspraken op schoolniveau gemaakt. Deze afspraken komen regelmatig aan de orde.

Plagen of pesten

Iemand een duw geven, kan plagen zijn, maar ook pesten. Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de ene iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Kinderen leren op deze manier om met conflicten om te gaan.

Pesten is wel bedreigend. Het gebeurt niet zomaar een keer, maar iedere dag weer. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een bedreigende manier. De pester misbruikt zijn macht. Vaak is er een groepje kinderen dat meeloopt met de pester. Naast openlijke vormen van pesten, zoals: slaan, schelden, vernederen en kleineren, komen ook niet zichtbare vormen van pesten voor. We denken dan bijvoorbeeld aan buitengesloten worden.

Specifiek pestgedrag

Psychisch:

- *vernederen: "haal jij maar de bal uit de bosjes, want je kunt toch niet goed voetballen om echt mee te doen"
- *schelden: "viespeuk, mietje, etterbak, enz."
- *dreigen: als je dat doorvertelt, pakken we je"
- *belachelijk maken: uitlachen om lichaamskenmerken of een verkeerd antwoord
- *een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken: rooie, dikke, dunne, flapoor, enz.
- *gemene briefjes schrijven

Fysiek:

- *trekken, duwen
- *krabben, bijten, haren trekken
- *slaan, schoppen, laten struikelen
- *spugen

Intimidatie:

- *achterna lopen, opwachten
- *doorgang versperren, klem zetten, opsluiten
- *dwingen om bezit af te geven
- *dwingen om iets te doen

Uitsluiten:

- *uitsluiten: niet meedoen bij spelletjes, niet uitgenodigd worden bij feestjes
- *negeren: niet reageren op wat een kind zegt/ vraagt en niet praten tegen het kind.

Stelen en vernielen van bezittingen:

- *afpakken van kleding, schoolspullen of speelgoed
- *beschadigen of kapotmaken van spullen

De betrokkenen

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan te maken hebben met uiterlijke kenmerken, maar ook met het gedrag, hun gevoelens en de manier waarop die geuit worden.

Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin de pester de kans krijgt om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan sprake van een onveilige situatie.

Onder de gepeste kinderen zijn er bepaalde kenmerken die te herkennen zijn. Het is belangrijk dat het team deze kenmerken herkent en hierop alert is:

- *uiterlijke kenmerken: kleding, haardracht, lichaamskenmerken
- *onvoldoende sociale vaardigheden en weerbaarheid
- *minder vaak voorkomende interesses en hobby's
- *cognitief of motorisch minder ontwikkeld
- *cognitief sterk ontwikkeld

De pester

Kinderen die pesten zijn vaak juist de meest sterken uit de groep. Ze gedragen zich agressiever en reageren eerder met geweld dan andere kinderen. Ze lijken populair in de groep, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere kinderen mee bij het gedrag naar een slachtoffer.

De pester heeft feilloos in de gaten welke kinderen ze gemakkelijk kunnen aanpakken.

Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een meer subtiele manier.

De zwijgende meerderheid en de meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat. Je bent voor of je bent tegen me.

Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Meestal voelt de pester zich niet schuldig. Op lange termijn hebben ze wel last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendschappen op te bouwen en te onderhouden.

De meelopers en andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten. Sommigen kijken alleen toe, anderen doen af en toe mee. Dit zijn de meelopers. Er zijn ook kinderen die niet merken of niet willen weten dat er gepest wordt. Meelopers zijn vaak bang om zelf het slachtoffer te worden. Ook kan het zijn dat ze stoer gedrag interessant vinden en denken daardoor populair te worden. Ook doen ze mee om tot de vriendenclub te kunnen behoren.

Het heeft absoluut zin om op te staan tegen het pesten. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend en het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers behoren graag tot de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven, vervullen een belangrijke rol. Ook ouders zijn van groot belang bij het informeren van groepsleerkrachten over mogelijk pestgedrag.

Uitgangspunten bij ons pestprotocol

1. Als pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als probleem op onze school voor zowel de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters, de zwijgende groep, de ouders en het team.
2. Wij hebben een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en niet wordt geaccepteerd.
3. Ouders kunnen terecht bij het team als door hen pestgedrag gesignaleerd wordt.
4. Het team en de overblijfskrachten moeten alert zijn op pestgedrag. Zij moeten duidelijk stelling en actie ondernemen. De verantwoordelijkheid ligt bij het team.
5. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, volgt de school het protocol.
6. Dit pestprotocol wordt door het hele team en de medezeggenschapsraad onderschreven en alle ouders ter inzage aangeboden.

Het pestprotocol van de St. Jozefbasisschool

Preventieve maatregelen

Op schoolniveau hebben we met elkaar de volgende afspraken gemaakt:

1. *Het pestwerkblad wordt jaarlijks (begin van het schooljaar) besproken in groep 1 t/m 4. Het pestwerkblad wordt jaarlijks ingevuld door de kinderen van groep 5 t/m 8.*
2. *Elke groep maakt een “groepscontract” op een eigen manier. Ieder kind “ondertekent” het contract. Met de kinderen wordt besproken wat het inhoudt als je een handtekening zet.*
3. *Regelmatig naar vragen en over praten.*
4. *Regels centraal stellen per maand (komen op een gekleurd blad te staan)*
5. *Pestposters hangen in de lokalen.*

Repressieve maatregelen

1. *Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Zonodig vindt herhaling plaats. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het dossier van de pester en de gepeste.*
2. *Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester door de groepsleerkracht in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld. De afspraken met de pester worden doorgesproken en vastgelegd. De sancties worden niet vergeten. Ook de directeur wordt op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders. Daarnaast worden de ouders van de gepeste leerling door de groepsleerkracht op de hoogte gebracht.*

Sancties voor groep 1 t/m 4:

- a. Excuus laten aanbieden.
- b. Even afzonderen om na te laten denken en daarna uitpraten.
- c. Gebeurtenis na laten spelen en daarin het positieve gedrag laten zien.
- d. Na 3 keer waarschuwen uitzonderen van de activiteit

Sancties voor groep 5 t/m 8:

- a. Opstel maken over het gebeurde
  - b. Deel uit een boek laten lezen en daar een reactie op laten geven
  - c. Iets voor de ander laten maken
  - d. Een leerling verwijderen van het groepscontract. Later kan hij/zij het verdienen om er weer op te komen.
-
3. *Indien het probleem zich blijft herhalen, meldt de leerkracht dit bij de directeur en overhandigt het dossier.*
  4. *De directeur gaat in gesprek met de ouders en het kind. Ook dit wordt vastgelegd in het dossier.*
  5. *Het team wordt door de groepsleerkracht en/of directeur op de hoogte gesteld dat er sprake is van een pestprobleem. Wanneer er tijdens bijv. buitenbeurt dingen voorvallen, meldt het teamlid dit bij de betrokken groepsleerkracht.*
  6. *Indien het gedrag niet verbetert kan er een verwijzing plaatsvinden naar het schoolmaatschappelijk werk of de GGZ, wat wordt vastgelegd in het dossier.*
  7. *Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en/ of de ouders van het kind onvoldoende meewerken om het probleem aan te pakken kan de directeur in overleg met het bestuur besluiten tot bijzondere omstandigheden: isoleren, schorsen en verwijderen.*

Pedagogische invulling

Alle betrokkenen hebben recht op hulp. Dit betekent dat wij hulp geven aan de gepeste leerling en zijn/haar ouders, maar ook aan de pester en zijn/haar ouders, de meelopers, de zwijgende middengroep en de ouders.

a. Hulp aan de gepeste leerling

De leerkracht biedt de gepeste leerling bescherming door bijv. extra toezicht in de kleedkamer en buiten op het plein.

De begeleiding van het kind is van groot belang. Het gaat hierbij om het verwerken van de ervaringen en het voorkomen/ signaleren van nieuwe ongewenste ervaringen. De gesprekken worden zoveel mogelijk gevoerd door de vertrouwenspersoon van het kind. Dit is in veel gevallen de groepsleerkracht. Wanneer een leerling niet aan de leerkracht durft te vertellen over het pestprobleem kan een kind naar een andere leerkracht gaan. Deze leerkracht koppelt het probleem terug naar de groepsleerkracht en zonodig de directeur. Het team wordt op de hoogte gebracht van de situatie.

Eventueel kan het kind zijn/haar ervaringen van zich afschrijven of tekenen.

Zonodig krijgt het kind hulp van een deskundige van buitenaf, bijv. Schoolmaatschappelijk werk of psycholoog.

Met de ouders vindt steeds overleg plaats over de vervolgstappen.

b. Hulp aan de pester

De pesters zijn niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben hierbij hulp nodig. De hulp kan uit de volgende activiteiten bestaan:

- slecht-nieuws gesprek: duidelijk aangeven welk gedrag niet wordt geaccepteerd en hiervan wordt een verslag gemaakt

- een afspraak maken voor een vervolgesprek en eventuele sancties
- pestgedrag wordt binnen het team gemeld zodat iedereen alert kan reageren
- de ouders worden geïnformeerd en hiervan wordt verslag gemaakt
- als het gedrag voortduurt, voert de leerkracht een probleemoplossend gesprek en probeert te achterhalen wat de oorzaak is van het gedrag. Daarnaast probeert de leerkracht de pester gevoelig te maken voor wat hij/zij het gepeste kind aandoet.
- Als het gedrag blijft aanhouden wordt deskundige hulp van buitenaf ingeroepen (Schoolmaatschappelijk werk, onderwijsadvies, FSPOW of GGZ)
- Zonodig wordt het kind verwezen naar een andere vorm van onderwijs

c. Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

Deze groep is van cruciaal belang. Als deze groep eenmaal weet hoe ze moet handelen dan hebben de kinderen die pesten veel minder te vertellen.

d. Hulp aan de ouders

*Met de ouders van het gepeste kind is overleg over de aanpak en begeleiding van het kind.

* Met de ouders van de pesters wordt besproken wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat verbetering behoeft.

De ouders van de zwijgende middengroep en meelopers moeten weten dat zij bij de leerkracht terecht kunnen indien zij (een vermoeden van) pestgedrag signaleren. Ook moeten de ouders het advies van de leerkracht krijgen om stelling te nemen wanneer zij van hun kind over pestgedrag horen. Zij moeten weten en helpen hun kind te leren dat praten over pesten anders is dan klikken.

Bijlagen:

1. Afspraken groep 1 t/m 4
2. Afspraken groep 5 t/m 8
3. Pestwerkblad

Bronnen:

- Montessorischool De Boog
- Handleiding voor jezelf – Manders-Schrurs